
06.03.2018

Olen viimasel ajal kuulnud mõtet, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine pärsib e-residentsust, laiemalt välisinvesteeringuid ja on ka muidu ahistav. Iga teoga kaasnevad võimalused, aga ka riskid – neid eirata ei oleks professionaalne, kirjutab finantsinspektsiooni juht **Kilvar Kessler**.

Demokraatlikus ühiskonnas väljendavad seadused rahva tahet, on suuniseks ja raamiks riigi enda tegevusele. Ka välislepingutele tuginevad seadused sätestavad finantsvahendajatele ning riigiasutustele kohustuse tõkestada rahapesu ja terrorismi rahastamist. See on vajalik, et säiliks läbipaistev ja ausalt toimiv ärikeskkond, mida kurjategijatel ei ole võimalik kasutada oma tulude seadustamiseks ning vaenulikel rühmitustel ja riikidel oma taunitavate eesmärkide elluviimiseks.

USA asutus FinCEN otsustas 13. veebruaril astuda samme, et finantsvahendajad lõpetaksid korrespondentsuhted USA-s Läti krediidasutusega ABLV Bank. FinCEN põhjendas oma otsust panga poolt rahapesu tõkestamise nõuete eiramisega. ABLV on Läti suuruselt kolmas pank, kelle äri on suunatud mitteresidentide teenindamisele. ABLV-l oli eelviidatud kuupäevast alates võimalus 60 päeva jooksul esitada vastuväited FinCENi otsusele. Pank väitis meedias, et käitus Läti ja Euroopa Liidu seaduste kohaselt.

Elu tegi ABLV suhtes aga korrektiivid kohe: osa finantsvahendajad katkestasid suhted, paljud mitteresidentidest kliendid nähes terendavat dollarimaksete võimatust soovisid pangast lahkuda põhjustades likviidsusprobleemi. See tingis panga tegevuse külmutamise finantsjärelevalve poolt ning kõne alla kerkis Läti hoiuste tagamise skeemi rakendumine: iga ABLV hoiustaja saaks hüvitist kuni 100 000 eurot.

Eriline vint seisneb selles, et sellisel juhul hüvitamisele kuuluks ka riskantsete mitteresidentide hoiused, mida ABLV-s vast on oluliselt enamgi kui kohalike omi. Kui Läti hoiuste tagamise skeemis või likvideeritavas pangas piisavalt vahendeid kohe ei oleks, siis peaks moel või teisel mängu astuma Läti riik oma finantsvõimekusega. Viimane on aga otsene ülekanne kogu ühiskonnale: maksumaksjatel tuleks katta, kasvõi ajutiselt, täiendav kulu mitteresidente teenindanud ja rahapesusüüdistuse tõttu kinni kiilunud pangast, et hüvitada peamiselt mitteresidentidele nende hoiused. Lisandub rahaliselt raskestimõõdetav mainekahju riigile ning pangasüsteemile. Riigile ja ühiskonnale jäävad riskid, mitteresidentidest klientidele aga võimalused.

ABLV asi on aabitsanäide selle kohta, et tõhus rahapesu tõkestamine on konkreetselt rahaliselt mõõdetav ühishuvi parema ärikeskkonna nimel. Eestis tuleb samuti rahapesu tõkestamisega tegeleda, kuna ka meil on – küll üksikuid – finantsvahendajaid, kelle ärimudel on suunatud riskantsete mitteresidentide teenindamisele. Kuna laiskus teemaga tegelemisel viib vastavate riskide kuhjumiseni, siis riikidel ja finantsvahendajatel tuleb suhtuda rahapesu tõkestamisse täie tõsidusega. Algab see sobivast õigusraamistikust, sealhulgas efektiivset menetlust võimaldavate

protsessinormide ja mõjusate karistusmäärade sisseseadmisest, kuni iga üksiku finantsvahendaja riskikontrolli lahenditeni.

**Artikkel ilmus 27. veebruaril 2018 Äripäevas.*